

Task Force for Psykiatriområdet

REFERAT

Emne 15. møde i Task Force for Psykiatriområdet

Mødedato 7. maj 2020 kl. 11.00-12.00

Sted Videomøde

19. maj 2020

Deltagere Søren Brostrøm (formand), Sundhedsstyrelsen
Anne Hertz, Region Hovedstaden
Carlo V. Andersen, Sundheds- og Ældreministeriet
Charlotte Josefsen (suppleant for Anders Meinert Pedersen), Region Syddanmark
Claus Graversen, Region Midtjylland
Dorthe Juul Lorenz, Region Sjælland
Elisabeth Thomassen, Socialstyrelsen
Janet Samuel, KL
Mikkel Lambach, Danske Regioner (suppleant for Thomas I. Jensen)
Sabine Godsvig Laursen, Sundheds- og Ældreministeriet
Tina Gram Larsen, Region Nordjylland
Tina Levysøhn, KL

Sagsnr. 05-0801-173

Reference sakg

T 9351 8760

E plan@sst.dk

Fra Sundhedsstyrelsen:

Lotte Klitfod

Sara Korngut

Marie Maul

Liv Lyngå von Folsach

Afbud:

Bente Møller, Styrelsen for Patientsikkerhed

Dorte Johansen, Sundhedsdatastyrelsen

Mie Henriette Eriksen, Børne- og Socialministeriet

Marie Frankov Nissen, Sundhedsdatastyrelsen

Dagsorden

Punkt 1. Velkomst og godkendelse af dagsorden

Søren Brostrøm bød velkommen til mødet, og dagsorden blev godkendt uden bemærkninger.

Punkt 2. Drøftelse af monitorering af tvang i psykiatrien

Sundhedsstyrelsen har netop udgivet årsrapporten for monitorering af tvang i psykiatrien for 2019. Denne viser, at vi i Danmark fortsat har et problem i forhold til anvendelsen af tvang i psykiatrien trods en positiv retning i forhold til bæltefikseringer. Der er således nationalt fortsat sket et fald i antallet af personer, der bæltefikseres, siden baseline. Faldet dækker dog over en forskellig udvikling i de fem regioner. I forhold til de enkelte regioner viser monitoreringen, at Region Hovedstaden fortsat fastholder den positive udvikling med at nedbringe antallet af bæltefikseringer. Region Midtjylland har fortsat en meget positiv udvikling siden baseline i forhold til at nedbringe brugen af bæltefiksering og har et markant fald i antallet af bæltefikseringer fra 2018 til 2019. Region Nordjylland har en stigning i anvendelsen af bæltefikseringer siden 2018, mens Region Sjælland har et mindre fald. I Region Syddanmark ses også et fald i næsten alle indikatorer vedrørende bæltefikseringer siden baseline og et mindre fald i de fleste indikatorer vedrørende bæltefikseringer det seneste år.

Selvom der i alle regioner arbejdes med at nedbringe brugen af tvang, er anvendelsen af fastholdelser og akut beroligende medicin overordnet set steget siden baseline. Ligeledes er antallet af personer, der tvangsindlægges og tvangstilbageholdes steget siden baseline, hvilket er bekymrende. Den samlede brug af tvang er således fortsat stigende, og det samlede antal mennesker, som berøres af tvang, er fortsat langt over det ønskede niveau. Det tyder på, at der stadig er en stor udfordring i forhold til behandlingen af mennesker med psykiske lidelser, som fortsat ikke er løst. Samlet set finder Sundhedsstyrelsen det fortsat meget bekymrende, at man ikke i tilstrækkelig grad formår at nedbringe anvendelsen af tvang i Danmark, og der er fortsat behov for et meget stort ledelsesmæssigt fokus på området.

Sundhedsstyrelsen har ved offentliggørelsen 6. maj bedt alle regionerne om at redegøre for udviklingen, herunder hvilke konkrete indsatser og ledelsesmæssige skridt regionerne vil tage for at sikre nedbringelsen af tvang. Regionernes statusrapporter på partnerskabsaftalerne er fremsendt som bilag og indgik i drøftelsen på mødet, mens de skriftlige redegørelser vil supplere den mundtlige drøftelse efterfølgende.

Sundhedsstyrelsen gennemgik kort sin vurdering af resultaterne. Styrelsen er bekymret over stigningen i den samlede brug af tvang generelt og har fokus på den store stigning i anvendelse af fastholdelser og stigningen i anvendelsen af akut beroligende medicin. I forhold til at nedbringe bæltefikseringer blev Region Hovedstaden og Region Midtjylland fremhævet for de gode resultater, mens der blev udtrykt bekymring over stigning i både brug af bæltefikseringer og andre former for tvang i Region Nordjylland.

Regionernes resultater og igangsatte initiativer blev herefter drøftet enkeltvis med udgangspunkt i monitoreringsrapporten samt de indsendte statusrapporter på partnerskabsaftalerne.

Region Nordjylland

Regionen er ikke tilfreds med resultaterne og vurderer, at udfordringerne skyldes manglende ressourcer til ledelsessystemet. Der er igangsat mange initiativer, men det er vigtigt, at initiativerne også bliver meningsfulde for de enkelte medarbejdere i praksis for at sikre en kulturændring. Det tværsektorielle fokus er særdeles vigtigt at få med i de langsigtede planer for at nedbringe tvang. I forhold til børn og unge er der store forhåbninger til en nyansat ledende overlæge. Sundhedsstyrelsen udtrykte bekymring over stigningen i fastholdelser. Regionen nævnte, at stigningen er højere på en af afdelingerne i regionen, hvor det i høj grad skyldes manglende ledelsesinvolvering/fastholdelse af ledelsesfokus. Der har været en bekymrende udvikling, efter at de tilførte ressourcer til satspuljeprojektet vedrørende bæltefrit afsnit er ophørt.

Region Midtjylland

Regionen er tilfredse med resultaterne for 2019, som baserer sig på en 7-punktsplan. Der er fokus på implementering af kurser, blandt andet omhandlende deeskalering, og der er igangsat en kortlægning af relationen mellem anvendelsen af tvang og botilbud efter inspiration fra Region Hovedstaden. 40 % af regionens bæltefikseringer har relation til patienter, som bor på botilbud, hvilket er en stor del af den samlede tvangsanvendelse, og regionen er derfor meget optaget af dette. Der er et stort potentiale i at styrke organiseringen i botilbuddene og samarbejdet mellem botilbud og psykiatri, men det er en stor opgave. Desværre ser de første tal for 2020 ikke så positive ud, det drejer sig særligt om tre afdelinger, herunder de 2 afdelinger, der klarede sig bedst i 2019. Denne udvikling er regionen meget opmærksomme på.

Region Syddanmark

Regionen er ikke tilfredse med udviklingen overordnet set, fraset de længe bæltefikseringer. Der har været en stigning i anvendelsen af akut beroligende medicin og fastholdelser. Der er fokus på tvangsindlæggelser, som også er steget. Der er fokus på, at en stor del af de tvangsindlagte patienter kommer fra botilbud, hvor der har været stort fokus på ikke at anvende magtanvendelse, og der er igangsat et styrket tværsektorielt samarbejde med kommuner. Ligeledes har regionen fokus på ledelse, samt hvordan der kan udarbejdes hændelsesanalyser for at følge op på tvangsepisoder.

Region Hovedstaden

Regionen er ikke helt i mål. Den seneste tid har vist, at der er en mindre grad af ledelsesfokus, og der skal ikke meget til, før udviklingen skrider. Regionen er udfordret ift. fastholdelser og akut beroligende medicin. Der har primært været fokus på at nedbringe bæltefikseringer og ikke så stort fokus på de andre tvangsformer. Regionen vurderer dog, at udviklingen ift. fastholdelser og akut beroligende medicin ikke er alarmerende. Blandt nye tiltag nævnes afsatte midler til et botilbudsteam, og at regionen generelt satser på det tværsektorielle samarbejde. De første tal fra 2020 tyder på, at regionen har en positiv udvikling ift. at nedbringe den samlede brug af tvang.

Region Sjælland

Sundhedsstyrelsen udtrykte bekymring over stigningen i anvendelsen af akut beroligende medicin og fastholdelser i Region Sjælland. Regionen nævnte, at det går den rigtige vej ift. nedbringelse af bæltefikseringer, men at der er en bekymrende udvikling særligt i forhold til brugen af akut beroligende medicin. Dette gælder særligt en enkelt afdeling, hvor det er vanskeligt at få vendt kulturen, og hvor der er mange yngre læger og en høj grad af personaleudskiftning. Der er her foretaget en kvalitativ gennemgang af tendenserne, ift. at der er nogle få patienter, hvor der mange gange anvendes akut beroligende medicin. Udviklingen er nu begyndt at vende i den pågældende afdeling pga. det store fokus på området. Generelt er der stort ledelsesfokus i regionen. Regionen påpegede derudover, at de ligger temmelig lavt ift. antal bæltefikseringer pr. 100.000 borgere. De fortsætter med de samme igangsatte indsatser ift. nedbringelse af bæltefikseringer og vil gøre en ekstra indsats særligt ift. akut beroligende medicin og fastholdelser.

Punkt 3. Vejledninger for anvendelse og registrering af tvang i psykiatrien

Sundhedsstyrelsen har revideret to vejledninger på psykiatriområdet: *Vejledning nr. 9778 om forhåndstilkendegivelser, behandlingsplaner, tvangsfiksering og tvungen opfølgning efter udskrivning, mv. for patienter indlagt på psykiatriske afdelinger* og *Vejledning nr. 9798 af 16. august 2016 om udfyldelse af tvangsprotokoller (registrering af anvendelse af tvang i psykiatrien) samt udfyldelse af anvendelse af udskrivningsaftaler/koordinationsplaner.*

Sundhedsstyrelsen orienterede kort om revisionen af vejledningerne:

Vejledningerne skulle have været sendt ud som bilag til mødet, men de er fortsat i proces, og derfor udsendes de efter mødet. Revisionen af vejledningerne omhandler primært sproglige tilretninger og præcisering af registrering af enkelte tvangsformer. Derudover er der foretaget følgende tilretninger, efter at vejledningerne har været i høring:

- Definitionen af 'erfaren overlæge' er et ledelsesmæssigt ansvar at vurdere.
- Definition af 'kortvarig' bæltefiksering: Der skal ikke registreres ny bæltefiksering, hvis en patient løsnes kortvarigt fra bælte svarende til højst 15 minutter.
- Tid på fastholdelser: Fastholdelse som selvstændig tvangsforanstaltning bør ikke vare længere end 30 minutter og bør være så kort som mulig.
- Det er ikke muligt at videreføre en i forvejen iværksat tvangsforanstaltning til en ny afdeling. Ved overflytning til ny afdeling indberettes således en ny tvangsforanstaltning.
- Rubrikken vedr. registrering af magtanvendelse i skema 3 forbliver uændret.

Yderligere er der foretaget en præcisering af udarbejdelse af forhåndstilkendegivelser, udskrivningsaftaler samt koordinationsplaner.

Der var spørgsmål fra Task Force om, hvorvidt de reviderede vejledninger vil få betydning ift. monitoreringsrapporterne, og Sundhedsstyrelsen vil sikre, at vejledningerne kan træde i kraft 1. juli 2020, således at det passer med de halv-

årlige monitoreringer. Eventuelle databrud vil således kunne forklares med revisionerne i vejledningerne. De endelige vejledninger udsendes til Task Force inden for kort tid.

Punkt 4. Psykiatrien under COVID-19 pandemien

Sundhedsstyrelsen har haft en bekymring over et faldende antal henvisninger til udredning for psykiske lidelser samt et faldende antal henvendelser i almen praksis. Derudover udtrykte Styrelsen en generel bekymring for den mentale sundhed blandt mennesker med psykiske lidelser. Sundhedsstyrelsen bad KL og de enkelte regioner dele deres erfaringer fra tiden med coronaepidemien.

KL

Socialområdet har ikke været lukket, men har været 'omlagt' og i høj grad brugt virtuelle løsninger, herunder eksempelvis virtuel bostøtte, løbende telefonisk kontakt mv. Nogle borgere har været glade for den mere løbende telefonske kontakt. En overset gruppe er blevet 'spottet' i perioden, nemlig mennesker med psykiske udfordringer og evt. misbrug, som er hjemløse, og gruppen er i perioden blevet tydelige, idet deres sædvanlige opholdssteder har været lukkede. Det har været en udfordring, at mange aktiviteter på botilbud har været lukkede, og mange savner en normal dagligdag. Samarbejdet med psykiatrien har generelt fungeret godt, selvom der har været enkelte konkrete sager, som har været udfordrende. Der er opbygget gode erfaringer med samarbejde på tværs af kommuner og regioner i perioden.

Region Hovedstaden

Psykiatrien er overordnet kommet godt igennem epidemien. Der har været 7 patienter smittet med COVID-19 indlagt, og nu testes alle indlagte, og der er i den forbindelse fundet enkelte smittede. Der har været et fald på 50 % i henvisninger til ambulatorier, hvilket er bekymrende. Ligeledes er der et fald på 33 % i henvisninger/selvhenvendere til akutmodtagelserne, mens de "kendte" patienter har fået mulighed for flere samtaler end vanligt. Blandt personalet har sygefraværet været lavt fraset første del af marts. Der har været tæt kontakt med kommunerne, og der holdes møder på ledelsesniveau hver uge. Derudover holdes mange telenetværksmøder med patienter og pårørende, hvilket fungerer godt. Regionen har oprettet isolationspladser i henhold til epidemiloven. Regionen er rustet til at håndtere flere henvisninger fra almen praksis samt til at håndtere en evt. pukkel af patienter efter sommerferien eller senere. Det blev nævnt, at det godt kan tage lang tid, før en sådan pukkel vil vise sig.

Region Sjælland

Der har været et lavere fremmøde i PAM samt færre henvisninger. I ambulatorierne er der brugt ressourcer på videokonsultationer og telefonisk kontakt. Dette fungerer godt, og momentum skal udnyttes i det videre arbejde. Smittede i psykiatrien er håndteret på de psykiatriske afdelinger, hvilket har fungeret godt. Der er igangsat en kvalitativ undersøgelse med interviews af ambulante patienter, der har haft disse 'anderledes' kontakter, ift. hvordan det går med dem. Regionen er meget tæt på at kunne overholde udrednings- og behandlingsgarantien og er klar til et evt. ekstra henvisningspres. Der er et godt kommunesamarbejde.

Region Syddanmark

Der har været en lav belægning på afdelingerne og et faldende antal henvisninger, men det er nu oppe på normalt niveau igen. Der har kun været ét bekræftet tilfælde af COVID-19, håndteret lokalt i psykiatrien. Der er et rigtig godt tværsektorielt samarbejde. Der har været god brug af virtuelle løsninger, og regionen vil benytte momentum til at følge deres digitaliseringsstrategi med et mål om 30 % anvendelse. Regionen er fortrøstningsfuld i forhold til flere henvisninger og vurderer, de er rustede til en evt. pukkel af patienter, såfremt dette skulle vise sig aktuelt.

Region Midtjylland

Regionen har haft to hovedgreb i deres indsats i perioden, dels at bryde smittekæder og dels at opretholde mest mulig kontakt til patienterne. Der er kortvarigt oplevet fald i belægningen, men den er nu tæt på normal. I marts var der et fald på 10 % i henvisninger og i april et fald på 20-25 % sammenlignet med sidste år. I klyngesamarbejdet har der været tæt kontakt mellem somatik, psykiatri og almen praksis. Der har ikke været smittede patienter og meget få smittede medarbejdere. I henhold til epidemiloven har der været oprettet isolationsstuer, som dog ikke har været i anvendelse. Der har været en udfordring ift. besøgsrestriktioner på afdelingerne, særligt i retspsykiatrien, hvor der er mange restriktioner ift. udgang. Alt i alt er perioden forløbet fredeligt.

Region Nordjylland

Der blev ved epidemiens start iværksat et stort samarbejde med somatikken og indrettet pandemiafsnit mv., men dette viste sig for omfattende. Nu isoleres smittede på de psykiatriske afdelinger. Der har hidtil ikke været smittede patienter og kun få smittede medarbejdere. En af de gode erfaringer fra perioden er, at organisationen har vist sig meget fleksibel ift. den store omstilling. Der er ligeledes gode erfaringer med virtuelle løsninger. Der er færre indlagte og færre henviste patienter. Dette har givet anledning til en særlig informationsindsats til almen praksis. Nu er antal henviste tæt på normalt. Det er svært at balancere hensyn til smitterisiko for patientgruppen på afdelingen over for, at patienterne også skal have mulighed for udgang. Regionen vurderer, de er rustede til en evt. pukkel af patienter efter epidemien.

Sundhedsstyrelsen afrundede punktet og opsummerede, at det tyder på, psykiatrien er kommet godt igennem krisen, at man har været godt på forkant med epidemien generelt i sundhedsvæsenet, og at det er positivt, at der er skabt så gode erfaringer med virtuelle løsninger samt anvendelsen af god håndhygiejne i flere sektorer. Derudover tyder det ikke på, at alvorlige sygdomme overses hos patienter, der har behov for udredning og undersøgelse, men det vil blive interessant at følge udviklingen den kommende tid.

Punkt 5. Eventuelt

Punktet blev ikke nået.

Punkt 6. Næste møde

Næste møde i Task Force for Psykiatriområdet er onsdag den 2. december 2020 kl. 11.00-14.00.